

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כמ.

עין משפט גד מצוה

כה א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאוין דם טושי"ע ח"מ ס"ו ז סעיף ז:
 כו ב מיי"ש הל' ז טושי"ע שם סעיף ח:
 כז ג מיי"ש פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאוין דם טושי"ע ח"מ סימן כח סעיף ח:
 כח ד מיי"ש פ"ז מהל טוען ונטען הל' א ופ"י"ז מהל' עדות הלידן טושי"ע ח"מ סימן פ"א סעיף ח:
 כט ה מיי"ש פ"ז מהל' עדות הלכה ב סמג לאוין דם טושי"ע ח"מ ס"ו ז סעיף ט:
 ע ו מיי"ש פ"ח מהלכות סנהדרין הל' ב סמג עשין דם טושי"ע ח"מ סימן יח סעיף ז:
 עא ז ח מיי"ש פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג דם טושי"ע ח"מ ס"ו ז סעיף ז:
 עב ט י ב מיי"ש פ"ז מהל' עדות הל' ב סמג לאוין דם טושי"ע ח"מ ס"ו ז סעיף ז:
 עג ל מיי"ש הלכה א והל' ז טושי"ע שם ס"ו פ"ז:
 עד מ מיי"ש פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין דם טושי"ע שם ס"א:
 עה ג מיי"ש הלכה ז טושי"ע שם סעיף ז:
 עו ס מיי"ש הלכה ח טושי"ע שם סעיף ג:
 עז ע (מיי"ש פ"י מהלכות סנהדרין הלכה ח):
 עח פ מיי"ש הלכה הלכה ה:

מוסף רש"י

הוא אמר לי שאני הייב לו. אבל לא כפי המובע אמר כן, לא הו"א הול"ה (לקמן דל). איש פלוני אמר לי. שזה חייב לזה, שהוא רשע בהלואה. היינו עד מפי עד (ס"ח). ואחד אומר איני יודע ויסיפו הדיונים. דהו"א ליה כמאן דלא הוה ה"מס ואשתמח דמי הוה דהו"א ואלו צעק מעיקרא תלמא, דלי נמי נגמר דינא בתי דיני רובא שפיר דמי (לעיל ה).

רבינו הגאון

כל המוסף גורע עשתי עשרה אוסיף ע' ופחת אמה:

קרוצים ונתרחקו הוו. שמתה אחותם אשת מר עוקבא: בקבא דקירא אידנקי בנו. בקב של שעה נדקתי כנס בתמיה. כלומר איני דבוק בכס כלל אלא אתון לא זיימתון דינא: מיום ראשון ואילך. בטלה שזכרונות וכשר להעיד: והוא לא אויב לו ועידנו. דהאי והוא אע"כ קאי דמעיד שהוא חייב גלות והעד לא אויב לו לרובא דאי ברובא הא כתיב (דברים ד) והוא לא שונא לו וקראי אחריני טובא: ולא מבקש רעמו ידינו. דסמין ליה ושפטו העדה וקאלמר ר' יהודה דהאי לא מבקש רעמו אשופטים קאי. ולשון זה מלאכי צבדימא דסיפרי ולא צסיפרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש רעתו השופט: חד לדין. דצדיין מודו רבנן דשונא לא ידון דלא מלי חזי ליה זכותא: ואידך. לפסול צדין אחד שני דיינין ששונאין זה את זה: **ברבנא מאיימין עליהם.** מפרש בגמרא: **הוא אמר לי.** הוה אמר לי: **לא אמר כלום.** דעבד איניש דאמר פלוני נושה בי כדי שלא יחזיקוהו עשיר: הוה לו. שהיו שניהם צפנינו להודות נמכוון להיות לו עדים נדבר: **שנים אומרים וכלי אחד אומר חייב וכלי.** דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: **אפילו שנים מחייבין או מוכינין והשלישי אומר איני יודע יוסיפו דיינין.** ואע"ג דלי הוה פליג עלייהו הו צטל צמיעוטא כי אמר איני יודע הו כמי שלא יבד צדין ונמלא הדין צננים ואין תלמא צעין: **מכניסין אותן.** לצעלי דיינין. ובגמרא (ג.) פריך הא לא אפקינהו: **גמ' היכי א"ל.** עדים כשמאיימין עליהם: **נשיאים ורוח וגשם וגו'.** צציל מתהלל צמתת שקר דהיינו מעידי שקר גשמים נעלרים ואפילו כשהמים מתקשרים צעדים ורוח להוריד גשמים אין הגשם כל: **אמר רבא.** מאי איכפת לכו אם לא ירדו גשמים אמרי בללם משל לדיוט שז שני הוה כפנא וצצבא אומנא לא חליף על פתח מי שידע אומנות וצעל מלאכה לא עבר הרעב: **מפך וחרב וגו' איש עונה וגו'.** צעון עדות שקר דבר כל וימיראו שלא ימותו: **אאוגריהו זילי.** השוכרים אותם מצוים אותם וקלים הם צעניו: **והשני שנים אנשים בני צלעל.** בני נצות היוצרות חתיב שיעטי המלך היו יועלים לשוכרם והיו קורין אותם בני צלעל: **צפנינו.** משמע שעשאונו עדיס(א): **פטור.** ואע"פ ששמעו עדים אמתול שהודה לו הואיל ולא אמר אתם עדי: **משטה אני כך.** שוחק הייתי כך צציל שהיית שאלני מה שלא היה: **הכמין.** החבא כמו וחרב למסית. המסית חזירו לעבודת כוכבים אין טוענין אותו צ"ד צצילו טענת זכות אלא אם כן טוענה הוא: **ואם לא טען.** משטה הייתי כך כשהודיתי אלא אמר לא אתן לך הבא עדים שהלית לי אין טוענין צצילו אלא אומרין לו אחרי שהודיתה לך שלם: **וצדיני נפשות.** אם יש טענת זכות והוא אינו יודע לטעון טוענין לו: **לפי שלא טען.** הנחש לא טען הקצ"ה צצילו: **ולא טענו צו.** הקצ"ה לא הזהירם על הנגיעה ומתוך תוספת גירעו שדקף הנחש את חוה על האילן עד שנגעה צו אמר לה ראי שאין מיתה לא הנגיעה אף על האכילה לא תמותי: **אמתיס.** דל אל"ף מהכא קרי ציה (ש"מתיס הו שמי מאות אמנה. כל אומיות צצתורה הצרתם ככתיבתם כמו ועשית ואמרת כללו כתובה צה"א וכן אתה חסר כמו אותה(ט) מלא: **עשתי עשרה.** דל עיי"ן מהכא הו להו שמים עשרה: **לא**

קרובים ונתרחקו הוו אתו לקמיה לדינא אמר להו פסילנא לכו לדינא אמרו ליה מאי דעתך כר' יהודה אנן(ב) מיייתנין איגרתא ממערבא דאין הלכה כרבי יהודה אמר להו אטו בקבא דקירא אידבקנא בכו דלא קאמינא פסילנא לכו לדינא אלא משום דלא ציייתו דינא: אוהב זה שושבינו וכו': וכמה אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: השונא כל שלא דבר בו: ת"ר והוא לא אויב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ודינו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידינו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוה אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד "לדין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ורבנן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **ברבנא.** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לחדר ומאיימין עליהן ומוציאין(ג) את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה(ד) אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום יעד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז ואחר כך מכניסין את השני ובודקין אותו אם נמצאו דבריהן מכוונין נושאין ונותנין ברב(ה) שנים ואומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר חייב ואחד אומר זכאי אפילו שנים מוכינין או שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו דיינין(ו) גמרו את הדבר היו מכניסין אותן והגדול שבדיינין אני מוכה וחבירי מחייבים אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי על זה נאמר(ז) (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: **גמ' היכי אמרי' להו** אמר רב יהודה(ח) הכי אמרינן להו נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר(ט) (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא אמרינן להו מפך(י) וחרב וחץ שנון איש עונה ברעהו עד שקר אמר(יא) (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני(ב) הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא אמרינן להו סהדי שקרי אאוגריהו זילי דכתיב(ג) והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן(ד) (מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא אפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתיירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מחסרא והכי קתני(א) אם לא טען אין טוענין לו וברדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו(ב) ואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמועי לי שאני מסית(ג) דרחמנא אמר ר' לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי(ד) הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסף גורע שנאמר(ה) אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא(ו) אמתיס וחצי ארכו רב אשי אמר(ז) עשתי עשרה יריעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר

לא תורה אור השלם
 1. או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ויפלו עליו וימת והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו.
 2. לא תלך רכיל בעמך לא תעמד על דם רעך אני יי וקראי טי טו
 3. הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכה דבר: משלי יא יג
 4. נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר: משלי כה יד
 5. מפין וחרב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר: משלי כה יח
 6. והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך ויחזקוהו ויסקלוהו וימתו מליכא א כ"י
 7. לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עינך עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו:
 8. ומפרי חזקן אשר בחוק הן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתו:
 9. ועשו ארון עצי שטים אפתיים וחרבו ארזו ואפוח וחרצי וחרבו ואפוח וחרצי קמחו: שמות כה י
 10. ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעת תעשה אותם: שמות כז ו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ב) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ג) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ד) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ה) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ו) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ז) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ח) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (ט) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:
 (י) רש"י ד"ה צפנינו וכו' עדים מדלא קתני שמענו שהודה לו ה"ס:

הגהות הגר"א

[א] במתני' (ואומר הולך רכיל מגלה סוד) תא"מ:

הגהות הגר"א

[א] במתני' (ואומר הולך רכיל מגלה סוד) תא"מ:

הגהות הגר"א

[א] במתני' (ואומר הולך רכיל מגלה סוד) תא"מ:

הגהות הגר"א

[א] במתני' (ואומר הולך רכיל מגלה סוד) תא"מ:

כל המוסף גורע עשתי עשרה אוסיף ע' ופחת אמה: